

De Reest

Op de grens van Drenthe en Overijssel stroomt de Reest door een pastoraal landschap. Een onbetekenend riviertje, eerder een beek. Het bruine veenwater kronkelt langzaam in guirlandes door graslanden en zeggenmoerassen in de richting van het Meppelerdiep. Dat kronkelen alleen al maakt de Reest bijzonder, want het is een van de weinige Nederlandse beken die niet is recht getrokken, een ingreep die ingenieurs haast ironisch 'normalisatie' noemen.

Centraal in het Reestdal ligt Oud-Avereest: een kerkje en een paar oude, rietgedekte boerderijen, half verscholen onder hoog geboomte. Vanaf de kerk voert een smal zandpad noordwaarts. Eeuwenlang gingen bewoners van de noordzijde van de Reest over dit pad ter kerke. Te voet, uiteraard. Het is hier, in de schaduw van de hoge essen, niet moeilijk om je voor te stellen hoe destijds de boeregezinnen passeerden, het psalmenboek onder de arm geklemd. Met een eenvoudig houten bruggetje kruist het pad de beek. Daar opent zich het weidse panorama over het dal. Voor zover het oog reikt malse hooilanden, in het voorjaar goudgeel bespikkeld door dotters en boterbloemen. De brede, venige vallei wordt omzoomd door hogere zandgronden met akkerland en eikenbosjes. Tussen al dat groen is een enkele oude hoeve zichtbaar, vergroeid met de omgeving. Het landschap is hier in harmonie, ademt verstillings. Geen andere geluiden dan de zang van vogels en het gesuis van de wind in het hoge gras.

Het voetpad voert verder in de richting van de hogere gronden. Daar buigt een zandweg rechtsaf, tussen wuivend koren door. Roggeakkers, blauw van korenbloemen, vol herinneringen aan zomervakanties, lang geleden. Achter een wal van grillige eiken strekt het groene beekdal zich uit. Een ooievaar zweeft in wijde cirkels onder witte wolken. Verder gaat het, over mulle wegen, door eikenhakhout, langs jeneverbessen, over de heide. Almaar verder, terug in de tijd.

Het Reestdal is, dankzij de natuurbeschermingsorganisaties het Drentse en Overijsselse Landschap, een van die stukjes landelijk Nederland waar het oude cultuurlandschap bewaard is gebleven. Een vredig, intiem en harmonisch landschap waar een wandelaar gemakkelijk verleid wordt tot weemoedige overpeinzingen en nostalgische verlangens naar weleer. Veel natuurliefhebbers durven daar nauwelijks aan toe te geven, want nostalgie wordt doorgaans gezien als heimwee naar een goede oude tijd die voorgoed voorbij is. Een tijd die helemaal niet zo goed was als we in een romantische bui geneigd zijn te geloven. Wie wil er in de wereld van supersnel internet en sms communicatie nog doorgaan voor ouderwets?

Maar nostalgie kan ook worden opgevat als een signaal dat er iets essentieels ontbreekt in onze moderne omgeving. Het Reestdal is indertijd niet ontworpen door landschapsarchitecten, maar ontstaan door arbeid van generaties boeren, die slechts optimaal gebruik maakten van de mogelijkheden die bodem en water ter plekke boden. De schoonheid en harmonie die we tegenwoordig ervaren, zijn eigenlijk toevallige bijproducten van eeuwen ploeteren in een vaak weerbarstige natuur. Is het niet merkwaardig dat wij nu slechts met grote moeite hier en daar van die mooie cultuurlandschappen in stand kunnen houden, terwijl we leven in overvloed?

Eef Arnolds

De tekst is eerder verschenen in het tijdschrift Jonas 9 nr 7-8. 2006.